

ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ:
НАУКОВІ ЗАПИСКИ

ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

УДК 81:811.161.2Ющук(045)

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.13849894>

Легенда української філології: Іван Ющук

Бондар Тамара Іванівна

доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет, вул. Ужгородська, 26, м. Мукачеве, Україна, 89600

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-9484-9336>

Прийнято: 09.09.2024 | Опубліковано: 20.09.2024

***Анотація.** У статті проаналізовано ставлення Івана Пилиповича Ющука, визнаного майстра української мови, який присвятив своє життя мовознавству, до функціонування української мови як державної. Встановлено фактори, що обґрунтовують статус Івана Пилиповича Ющука як легенди української філології. Його підручники та навчальні посібники, створені як для носіїв української мови, так і для іноземців, відзначаються доступним та чітким викладом складних мовних правил, що робить їх популярними серед освітян та студентів. Крім простоти пояснення, І. Ющук наголошує на багатогранності української мови, її естетичній цінності та здатності передавати емоції й глибокі сенси. Його підхід базується на поєднанні традиційних та сучасних методик, що забезпечує ефективність вивчення української мови.*

Науковець не лише популяризує українську мову, але й активно бореться проти її засмічення та русифікації. Він вважає, що знання державної мови є обов'язковим для всіх громадян України, а мова виконує ключову роль у консолідації суспільства та формуванні національної ідентичності. У своїй книзі «Мова – державна зброя» І. Ющук підкреслює стратегічне значення мови для розвитку держави та закликає до активного захисту української мовної культури.

Схарактеризовано ставлення І. Ющука до мовної політики. Він неодноразово висловлював критику щодо домінування російської мови в освітньому процесі та засобах масової інформації, вказуючи на негативний вплив цього явища на національну свідомість. Він різко засуджує відсутність контролю за дотриманням мовного законодавства, виступаючи за жорсткі заходи щодо тих, хто ігнорує мовні норми. І. Ющук вважає, що незнання державної мови є прямим порушенням прав громадян і закликає до рішучих дій для забезпечення її використання на всіх рівнях суспільного життя.

Його публікації та інтерв'ю свідчать про принциповість і категоричність у мовному питанні. І. Ющук не сприймає відступів від норм і бачить мову як одну з головних основ національної єдності.

Ключові слова: історія педагогіки, підручникотворення, державна мова, мовна політика, категоричність, освіта, сучасні методики, інноваційність.

The Legend of Ukrainian Philology: Ivan Yushchuk

Bondar Tamara Ivanivna

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Preschool, Primary Education Pedagogy and Educational Management, Mukachevo State

University, 26 Uzhhorodska St., Mukachevo, Ukraine, 89600 ORCID:
<http://orcid.org/0000-0001-9484-9336>

Abstract. *The article analyzes the perspective of Ivan Pylypovych Yushchuk, a renowned master of the Ukrainian language who dedicated his life to linguistics, on the functioning of Ukrainian as the state language. It identifies the factors that establish Ivan Pylypovych Yushchuk as a legend in Ukrainian philology. His textbooks and teaching aids, created for both native speakers and foreigners, are noted for their accessible and clear explanation of complex language rules, making them popular among educators and students. Beyond simplicity, I. Yushchuk emphasizes the multifaceted nature of the Ukrainian language, its aesthetic value, and its capacity to convey emotions and deep meanings. His approach combines traditional and modern methodologies, ensuring effective language learning.*

The scholar not only promotes the Ukrainian language but also actively fights against its degradation and russification. He considers knowledge of the state language essential for all Ukrainian citizens and views language as a crucial element in societal consolidation and national identity formation. In his book «Language – the State Weapon,» I. Yushchuk highlights the strategic importance of language for state development and calls for active protection of Ukrainian linguistic culture.

The article characterizes I. Yushchuk's stance on language policy. He has repeatedly criticized the dominance of Russian in the educational process and media, pointing out its negative impact on national consciousness. He strongly condemns the lack of control over language legislation compliance, advocating for strict measures against those who ignore language norms. I. Yushchuk sees ignorance of the state language as a direct violation of citizens' rights and calls for decisive actions to ensure its use at all levels of public life.

His publications and interviews reflect his principled and categorical stance on language issues. I. Yushchuk does not tolerate deviations from norms and views language as one of the main pillars of national unity.

Keywords: *history of pedagogy, textbook creation, state language, language policy, categoricalness, education, modern methodologies, innovation.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями (Вступ).

Івана Ющука, видатного науковця, мовознавця, перекладача з багатьох мов, філолога, знаного педагога вважають легендою української філології. Так Івана Пилиповича назвав кореспондент Михайло Глуховський в інтерв'ю від 9 листопада 2016 року, підкреслюючи той факт, що на підручниках І. П. Ющука виховалось не одне покоління філологів і журналістів [1]. І. Ющук створив низку фундаментальних праць, присвячених граматиці, стилістиці та культурі української мови. Його роботи стали підґрунтям для професійного становлення педагогів і здобувачів вищої освіти, допомагаючи формувати мовну свідомість українців. І. Ющук – автор близько 30-ти підручників з української мови для 5-9-х класів середньої загальноосвітньої школи, навчальних посібників «Вступ до мовознавства», «Практичний довідник з української мови», «Практикум з правопису і граматики української мови», низки розробок і рекомендацій з методики викладання рідної мови, науково-фантастичної повісті «Троє на Місяці». Йому також належить фундаментальне дослідження «Т.Г. Шевченко в літературах народів Югославії», переклади романів, повістей, оповідань, поезій із сербської, хорватської, словенської, македонської, лужицької, чеської, словацької мов (Іво Андрич, Іван Цанкар, Радос Доманович, Стеван Сремац, М. Селімович та ін.), завдяки чому українці пізнали представників європейської культури через рідне українське слово [2]. Проте, попри значний вклад

І. П. Ющука в розвиток української мови, малодослідженою є спадщина науковця, а також потребує уваги вивчення ставлення Івана Пилиповича Ющука до проблем функціонування української мови як державної в сучасній Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти аналізу творчого доробку І. П. Ющука знаходимо в роботах С. Шкріби, здобувачки третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки Мукачівського державного університету [3, 4, 5]. Дослідження на тему «Педагогічна і просвітницька діяльність Івана Ющука», що нині знаходиться на етапі експертизи, є ґрунтовною, унікальною за рівнем новизни, роботою, що розкриває невідомі сторінки з життя професора Івана Пилиповича Ющука. Щиро дякуємо шановному науковцю, доктору педагогічних наук, професорові, Члену Національної спілки письменників України (2000), Національної спілки журналістів (1984) за цінну пораду вивчати творчу спадщину І. П. Ющука. Робота С. Шкріби привернула значну увагу наукової спільноти Мукачівського державного університету. Це зацікавлення сприяло активному обговоренню теми серед фахівців, що, у свою чергу, призвело до появи ряду цікавих наукових публікацій. Зокрема, важливий внесок у розвиток дослідження зробили доктор педагогічних наук, професор І. Розман, та кандидат педагогічних наук О. Фенцик [6, 7]. Їхні статті та дослідження не лише продовжили обговорення ідей С. Шкріби, але й збагатили наукову дискусію новими підходами й концепціями, розширивши наукове розуміння досліджуваної проблематики. Науковці підкреслюють значення робіт І. Ющука у контексті російської агресії і звертають увагу на необхідність вивчення ставлення українського мовознавця до української державності. Дослідники вважають, що здобутки І. Ющука у сфері мовознавства й дидактики сприяють ефективному використанню мови як державної складової

української нації [6, с. 955]. Наукова спадщина І. П. Ющука привернула увагу не лише вчених Мукачівського державного університету, а й дослідників з інших провідних університетів України. Їхній внесок у вивчення поглядів Івана Ющука на мовну політику та його державницьку позицію став важливим кроком у поглибленні розуміння цих аспектів. Н. Кузьменко[8], Б. Кришук [9] активно досліджували та розкривали сутність його підходів, що стало основою для низки ґрунтовних публікацій. Завдяки їхнім дослідженням вдалося не лише розширити бачення ідей Івана Пилиповича, але й зміцнити наукове осмислення ролі української мови в умовах сучасних викликів для державної політики. Актуальним для нашого дослідження є наукові розвідки С. Омельчука, в яких представлено аналіз лінгводидактичної концепції Івана Ющука, яка охоплює підручники для закладів загальної середньої та вищої освіти, навчальні посібники для учнів, вступників до закладів вищої освіти і здобувачів вищої освіти. В статті окреслено методичні новації вченого, що стосуються принципів побудови шкільних підручників української мови. Схарактеризовано українську лінгвістичну термінологію вченого [10]. С. Омельчук також вважає, що унікальність лінгводидактичної концепції І. Ющука, оригінальні методичні прийоми та науково обґрунтоване наповнення змісту його робіт забезпечили йому заслужене місце серед провідних постатей вітчизняної лінгводидактики кінця ХХ – початку ХХІ століття [11].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.

Незважаючи на наявність наукових досліджень, присвячених творчій спадщині І. П. Ющука, сьогодні тема функціонування української мови в сучасних умовах набуває ще більшої актуальності. Вагомим є дослідження ставлення І. П. Ющука до цієї проблеми, оскільки саме його позиція і підходи відкривають нові можливості для глибшого розуміння перешкод, які стримують повноцінний розвиток української мови як державної. Вважаємо необхідним

дослідити аспекти, які І. Ющук вважав ключовими та виокремити перешкоди. Такий аналіз дозволяє не лише висвітлити причини уповільнення процесу впровадження мови у всі сфери суспільного життя, але й запропонувати шляхи для подолання негативних тенденцій, що загрожують нівелюванням здобутків попередніх поколінь мовознавців і культурних діячів. Таким чином, робота автора сприяє подальшій розбудові національної мовної політики та відродженню української мови.

Постановка завдання. Мета статті – дослідити ставлення І. П. Ющука до сучасного стану функціонування української мови як державної в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням здобутих наукових результатів (Результати дослідження). Івана Пилиповича Ющука справедливо вважають майстром українського слова завдяки своїм глибоким знанням, багатому досвіду та неперевершеній майстерності у сфері мовознавства. У своїх підручниках І. Ющук завжди приділяє увагу простому й зрозумілому поясненню складних мовних правил. Крім простоти у поясненні мовних правил, І. Ющук допомагає зрозуміти тонкощі української мови, її багатогранність та естетичну цінність. Він підкреслює важливість виразності мови, її здатність передавати емоції та смисли на глибокому рівні. Він уникає академічної абстракції, пояснюючи граматичні й стилістичні питання так, що вони стають доступними широкій аудиторії. Через це його підручники користуються популярністю серед здобувачів освіти, вчителів, методистів, які часто використовують підходи науковця до тлумачення мовних явищ.

Іван Пилипович Ющук також створив навчальні посібники для вивчення української мови іноземцями. Його книга «Українська мова для іноземців» дозволяє людям з різних країн швидко й ефективно опановувати українську

мову, що свідчить про його вміння майстерно передавати знання навіть тим, для кого українська є другою мовою.

Варто виокремити інноваційність у підручникотворенні мовознавця. І. Ющук активно впроваджує нові підходи в методику викладання української мови, поєднуючи традиційні та сучасні методи. Його підручники використовують цікаві приклади, вправи й завдання, що допомагають не лише запам'ятати правила, але й навчитися їх використовувати в реальних життєвих ситуаціях.

Іван Пилипович постійно турбувався про збереження мовної культури. Як майстер слова, І. П. Ющук акцентує увагу на важливості збереження чистоти української мови, активно бореться проти її засмічення та русифікації. Його книга «Мова – державна зброя» є красномовним прикладом захисту української мови як важливого елементу державотворення.

Ці приклади свідчать про те, що Іван Ющук – це не просто мовознавець, а легендарний майстер українського слова, який розкриває багатство й силу рідної мови в своїх працях і викладанні.

Протягом усього життя Іван Пилипович займався просвітницькою діяльністю з метою утвердження української мови як державної на теренах незалежної України. Ми проаналізували лексичні характеристики бесід Івана Пилиповича Ющука з кореспондентами онлайн видань (2015–2020 рр.), щоб виявити, як використання певних термінів і виразів відображає ставлення науковця до функціонування української мови. Дослідження лексики як показника ставлення дозволяє краще зрозуміти позицію особи щодо мовної політики.

У представленому для аналізу тексті бесіди професора І. Ющука із кореспондентом С. Ковальновою, виразно виявляються негативні оцінки, які свідчать про нетерпимість до стану функціонування української мови.

Наприклад, у висловлюванні «не повинно також бути шкіл, в яких усе навчання ведеться тільки іноземною, тобто російською» використовується категоричне заперечення для вираження неприйнятності ситуації, коли навчання в школах ведеться російською мовою. Це демонструє нетерпимість до функціонування російської мови в освітньому процесі в Україні. У реченні «Не може ж панувати оця вседозволеність – «что хочу, то и делаю» – лексема «вседозволеність» вказує на негативне ставлення до відсутності контролю та дисципліни у використанні мовної політики. Це підкреслює критику на адресу існуючих порушень мовних норм. Речення «На жаль, міністерство не реагує...» демонструє розчарування через бездіяльність міністерства, яке, на думку автора, не забезпечує необхідних змін у мовній політиці. А висловлювання «Чужа мова отуплює мозок» є крайнім негативним описом впливу чужої мови на інтелектуальний розвиток, що відображає нетерпимість до використання російської мови в Україні. «..Бо викладачам так зручно, бо у них є конспекти тридцятирічної давнини» – словосполучення «тридцятирічної давнини» підкреслює відсталість та неактуальність використання старих конспектів, що критикується як недбалість в освітньому процесі. У думці про «засилля російськомовної преси» – слово «засилля» має негативний відтінок і використовується для опису ситуації, коли російськомовна преса домінує на ринку, що негативно сприймається автором [12].

У просвітницькій статті «Мова – зброя стратегічна» [13] на веб-сторінці товариства «Знання» використано риторику, яка чітко демонструє категоричну позицію науковця І. Ющука щодо мовного питання в Україні. Тон є емоційним, різким і непохитним. Мовознавець використовує контрасти і приклади примусової політики – насильницької мовної асиміляції в інших країнах – Франції в Алжирі, Японії в Кореї та росії в Україні, щоб протиставити це бажанню створення умов для розвитку української мови без примусу. Такий

пройом підкреслює, що науковець не пропонує насильницькі методи, але вимагає справедливих умов для утвердження української мови.

Статті притаманні категоричні висловлювання як-от «інакше йому не місце в державній установі» чи «йому й нема що робити в навчальному закладі», що ілюструють безкомпромісне ставлення науковця до ролі державних службовців і викладачів в утвердженні статусу української мови. Такі різкі фрази демонструють непохитність у вимозі володіння державною мовою.

У статті також присутні оцінкові судження та моральні аргументи: наприклад, фрази на кшталт «ганебно й симптоматично», «державна зрада», «злісно ігнорують» несуть негативну конотацію і підкреслюють моральний аспект проблеми. Автор засуджує тих, хто не володіє мовою, як не просто некомпетентних, але й аморальних.

Іван Пилипович апелює до авторитетних персоналій, наприклад, використання цитати відомого філософа Олега Гриніва підсилює аргументацію і надає додаткової ваги думці науковця. Це також створює відчуття підтримки його позиції серед інтелектуалів. Виокремлюємо також гіперболізацію, що придає тексту емоційної насиченості. Так фраза «державна зрада» чи «ганебно», підсилюють емоційний заряд тексту, роблячи його більш потужним та впливовим.

Узагальнюючи, можна сказати, що риторика цього абзацу спрямована на створення чіткої, жорсткої позиції, яка відстоює обов'язковість володіння українською мовою для державних посад та важливість дотримання мовної політики як основного чинника державної ідентичності.

У бесіді із кореспондентом М. Глуховським також можна виокремити ключові елементи, що свідчать про непохитну позицію науковця щодо мовної політики в Україні.

І. Ющук використовує сильні, емоційно заряджені слова – «злочин», «диверсія», щоб описати ситуацію, коли в українських школах викладають російською мовою. Це свідчить про непохитність його позиції та глибоке несприйняття таких практик. Використання цих слів підкреслює, що він розглядає мовне питання не просто як освітнє, а як важливе державне питання.

Науковець використовує протиставлення, наголошуючи на відмінності між «своєю» владою та тими, хто раніше міг ігнорувати мовне питання. Це підкреслює його очікування та надії на теперішню владу. Вислів «Тепер ніби своя влада» виражає певний сарказм, свідчить про те, що, хоча науковець має надії, він залишається реалістичним і скептичним. А згадка про участь у робочій групі при Міністерстві культури свідчить про його особисту зацікавленість і прагнення до конкретних дій. Він не тільки критикує ситуацію, але й намагається внести свій внесок у зміни.

Вислів «як буде українська мова, то буде й українська держава» є дуже потужним аргументом, що підкреслює історичну значущість української мови як державної. Науковець показує, що мова є наріжним каменем для існування національної держави, інакше відбудуться катастрофічні наслідки, як «32-33-ті роки» (натяк на голодомор) [14].

В цьому абзаці науковець використовує сильну, категоричну риторику, яка чітко виражає його нетерпимість до порушень мовної політики в Україні. Аналіз тексту розкриває кілька аспектів його риторики, що підкреслюють його принципову позицію:

У 2017 році риторика бесіди І. Ющука із кореспондентом Н. Малиновською залишається непохитно нетерпимою. Використовуючи слово «злочинець», науковець відразу дає однозначну оцінку тим, хто не виконує закони: «Той, хто порушує закони, – злочинець». Це демонструє його безкомпромісність і суворість у питанні виконання мовного законодавства. Він

не просто описує ситуацію, а чітко засуджує тих, хто не дотримується норм, встановлених державою. Категоричні твердження типу «Якщо людина не викладає українською, то вона не має права викладати взагалі» свідчать про абсолютність його позиції. Науковець не допускає жодних винятків або виправдань для тих, хто не користується державною мовою. Це підкреслює його жорстку вимогливість і нетерпимість до тих, хто порушує законодавство. Він також використовує іронію та протиставлення, коли дає приклад полковника, який не хоче вивчати українську мову, але готовий вивчити англійську заради стажування в Америці. Це іронічний приклад, який підкреслює лицемірство й небажання змінюватися, коли йдеться про українську мову, але водночас готовність вивчати інші мови заради особистих вигод. Таким чином, автор показує абсурдність і неприйнятність подібних виправдань.

І. Ющук вимагає жорстких заходів щодо тих, хто не виконує мовне законодавство – «...директор школи або вчитель, який не забезпечує навчання українською, має бути звільнений – тоді одразу ж наступного дня і директор, і вчитель почнуть розмовляти українською». Такий радикалізм свідчить про його нетерпимість до ситуації, коли в українських школах не дотримуються мовного режиму.

Науковець окреслює чіткі вимоги до влади: від президента та інших високопосадовців вимагає жорсткого впливу на міністрів і депутатів, які не виконують мовного законодавства. Використовуючи фрази на кшталт «Або ти говориш мовою нашої держави, або забирай речі й шукай іншу роботу», він демонструє безкомпромісний підхід і переконання, що дотримання мовних норм є базовою умовою для роботи в державних структурах.

Іван Пилипович дуже добре розумів величезну шкоду таких популярних виправдань спілкування російською мовою. Відповідаючи на фразу «Какая різниця?», науковець використовує твердження «Велика різниця», однозначно

ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ: НАУКОВІ ЗАПИСКИ

відкидаючи аргументи тих, хто применшує значення мовних питань. Це вказує на його віру в те, що навіть «дрібні» порушення законів щодо мови є вагомими й несумісними з виконанням державних обов'язків [15].

У 2020 році, в одній із останніх бесід [16], Іван Пилипович непохитність і тверду позицію щодо питання мови в освіті та суспільстві. Через лінгвістичний аналіз можна виявити кілька ключових аспектів його ставлення.

Науковець вживає категоричні оцінки, називаючи перехід шкіл з російською мовою викладання на українську мову в 5-11 класі «абсолютно позитивним кроком». Використання слова «абсолютно» свідчить про повну підтримку і категоричну впевненість у правильності рішення. Це підкреслює його безкомпромісну позицію, що українська мова повинна бути основою освіти.

Важливим є твердження: «Діти не можуть бути позбавлені своїх прав». Тут мовознавець підкреслює, що вивчення української мови – це не лише вимога держави, але й захист інтересів самих громадян. Науковець трактує незнання української як можливе обмеження прав дітей у майбутньому, наголошуючи на необхідності знати мову для успішної інтеграції в суспільство. Риторичне твердження «Живеш у державі серед людей – повинен знати і їхню мову» є ще одним свідченням категоричної позиції науковця. Він не залишає місця для альтернативного підходу – знання української мови сприймається як обов'язок, без якого громадянин не може повноцінно функціонувати у суспільстві.

Використання фрази «обов'язок держави – розбудовуватися» і підкреслення того, що мова є «однією з основ» державності, вказує на бачення мовознавцем мови як основного інструменту єдності й розвитку. Це свідчить про його переконання, що мова несе функцію національної ідентичності й забезпечує консолідацію суспільства.

Науковець також протиставляє приватне державному, підкреслюючи різницю між збереженням власної культури та мовною політикою держави. Він наголошує: «Це не обов'язок держави» – дбати про розвиток індивідуальних культур, що відбиває його чітке розмежування між приватними і державними зобов'язаннями. Приватні ініціативи, як-от недільні чи суботні школи, вважаються нормою для збереження національних мов, але це не справа держави.

Науковець особливо акцентує на особистому сприйнятті мови: «Якщо до мене хтось обізветься українською мовою, то відчуваю якусь близькість». Це підкреслює його переконання, що мова виступає показником довіри й національної належності. Протилежний приклад – звернення російською, особливо «не дуже правильною», викликає у нього недовіру та обережність. Це виразний приклад того, як лексика впливає на сприйняття і взаємини між людьми.

Висновки. Отже, у статті проаналізовано ставлення Івана Пилиповича Ющука до мовного питання в Україні. Виявлено його категоричну позицію щодо важливості української мови для державності та освіти. Виокремлено особливості його риторики: нетерпимість до порушень мовного законодавства, використання категоричних оцінок та емоційно заряджених слів, а також акцент на ролі мови в національній ідентичності. Аналіз текстів показав, що Ющук рішуче виступав проти русифікації та прагнув до утвердження української мови в усіх сферах суспільства.

Список використаних джерел

1. Глуховський М. «Мовознавець Іван Ющук: Піддаватися на те, що російськомовні теж стояли на Майдані, не варто», від 9 лист. 2016 р. URL:

- <https://glavcom.ua/interviews/movoznavec-ivan-yushchuk-piddavatisya-na-teshcho-rosiyskomovni-tezh-stoyali-na-maydani-ne-varto-381912.html>
2. Ходацька Ольга, Філіпчук Наталія, Майстер українського слова, лицар українського духу. *Педагогічна газета України*. 2021. URL: https://naps.gov.ua/ua/press/about_us/2319/
 3. Шкріба С. О. Педагогічні нововведення І. Ющука в царину українського мовознавства (на матеріалі повісті «Троє на Місяці»). Збірник наукових праць «Педагогічний дискурс». Хмельницький, 2022. № 32. С. 36 – 44. orcid.org: 0000-0003-3754-1700
 4. Шкріба С. О. Людина покликання, а не титулів: етапи педагогічної спадщини І. Ющука. Науковий вісник Ужгородського державного університету. Серія «Педагогіка» № 2 (53), 2023. С. 152 – 155.
 5. Шкріба С. О. Напрями просвітницької діяльності І. Ющука (1987 – 2017 р.). «Молодь і ринок» № 2 (222), 2024. С. 179 – 183.
 6. Розман І. І., Фенцик О. М. Іван Ющук про освітньо-просвітницький простір України: актуальність проблеми в часи війни (ретроспектива інтернет-публікацій). *Актуальні питання у сучасній науці*, 2024. № 5 (23). С. 946–956.
 7. Фенцик О. М. Школа української мови Івана Ющука: аналіз творчої спадщини. *Інноваційна педагогіка*. Випуск 69. Том 2. 2024. С.15– 18.
 8. Кузьменко Н. М. Іван Ющук: озброєний любов'ю до України. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2024 (9). URL: <https://pedagogical-academy.com/index.php/journal/article/view/319>
 9. Кришук Б., Кришук В., Філінюк В., Державницькі погляди І. П. Ющука на статус української мови. *Педагогічний дискурс [Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія]*, 2023, Вип 34, С. 76–82.

- 10.Омельчук С. Новаторство Івана Ющука в українській лінгводидактиці кінця 20-го – початку 21-го сторіччя. *Дивослово*. 2018. № 10. С. 36–42.
- 11.Омельчук С. Сучасна українська лінгводидактика: норми в термінології і мовна практика фахівців : монографія. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2019. 356 с.
- 12.Ковальова С. Іван Ющук: У державі має бути мовна цензура. 13 листопада 2015 р. <https://vechirniy.kyiv.ua/news/1469/>
- 13.Іван Ющук: Мова — зброя стратегічна. (2015 р.) URL: <https://znannya.org.ua/index.php/novini-znannya/suspilstvo/824-ivan-yushchuk-mova-zbroya-strategichna>
- 14.Глуховський М. Мовознавець Іван Ющук: Піддаватися на те, що російськомовні теж стояли на Майдані, не варто. 2016. URL:<http://surl.li/tbvzc>
- 15.Малиновська Н. Мовознавець Іван Ющук: У Німеччині багато турків, але німці не переходять на турецьку мову. 15 листопада 2017 р. <https://glavcom.ua/interviews/movoznavec-ivan-yushchuk-u-nimechchini-bagato-turkiv-ale-nimci-ne-perehodyat-na-turecku-movu-451850.html>
16. Антонюк Н. Іван Ющук: Українська мова скріплює людей та вселяє довіру один до одного. 29 вересня 2020 р. <https://uain.press/interview/1346736-1346736>